

Суб'єкт злочину при порушенні встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Міхно Т.О., слухач ННІПФПСКМ НАВС

Шуляк Ю.Л., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права НАВС

Згідно ч. 1 ст. 18 КК України «суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність».

Отже, особа повинна мати змогу усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та керувати ними під час вчинення злочину.

Цікаву думку висловив з даного питання Б.В. Волженкін, який запропонував відмежовувати суб'єкта злочину від суб'єкта кримінальної відповідальності. Він вважає, що злочин може бути вчинений лише фізичною особою, яка володіє свідомістю та волею. Однак нести кримінальну відповідальність за злочинні діяння може не тільки фізична особа, а й в деяких випадках - юридична особа. На перший погляд здається, що з цим положенням можна посперечатися і воно потребує більш ґрунтовного доопрацювання, оскільки в практичній діяльності, безперечно, виникають певні труднощі зі встановлення умов, при яких юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність, саме тому на законодавчому рівні слід встановити чіткий перелік умов, відповідно до яких юридична особа при вчиненні злочину може бути визнана суб'єктом кримінальної відповідальності. Хоча юридична особа формально не визнається суб'єктом злочину, але до неї можуть застосовуватися різноманітні кримінальні санкції.

Суб'єкт злочину спеціальний. Ним є особа, яка внаслідок службового, професійного становища чи виконуваної роботи зобов'язана була дотримуватись встановлених правил посіву і вирощування снотворного маку чи конопель, дотримуватись встановлених правил виробництва, виготовлення, придбання, обліку, зберігання, розподілу, відпуску, перевезення, пересилання, продажу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. До таких осіб належать: директор чи агроном сільськогосподарського підприємства, яке вирощує снотворний мак або коноплі, провізор технолог чи завідувач аптеки, а також баз і складів, де зберігаються лікарські препарати, лікувальних закладів, науково-дослідних установ, лабораторій, підприємств, які вирощують наркотикомісні рослини або виготовляють наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори, матеріально відповідальна особа, уповноважена зберігати наркотичні засоби психотропні речовини чи прекурсори, викладач, якому наркотичні засоби чи психотропні речовини видані для проведення практичних занять зі студентами.

Наприклад, провізором аптеки може бути лише фахівець із повною вищою фармацевтичною освітою. Звання провізора надає право на самостійну фармацевтичну роботу і на управління аптекою. Провізор має володіти системними та змістовними знаннями з хімії, аптечної технології ліків, організації та економіки фармації, фармакології та фармакотерапії, фармакоекономіки, менеджменту і маркетингу тощо.

А що ж стосується матеріально-відповідальної особи, то це особа, яка у зв'язку із виконанням своїх професійних чи службових обов'язків відповідно до трудового договору несе повну або часткову відповідальність за знищення, втрату, пошкодження, зіпсування майна, речовин, матеріалів, які безпосередньо їй ввірені.

Отже, відповідальність за ст. 320 КК несуть як службові, так і інші особи, які у зв'язку з виконанням своїх службових або фахових обов'язків повинні додержувати зазначених правил. Вчинення особою умисного порушення правил у сукупності зі службовими злочинами кваліфікується за ст. 320 та ст.ст. 364, 367 чи 368 КК України.

Класифікація злочинів

Невмержицька Н.М., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Кісілюк Е.М.*

Кримінальне право як наукова дисципліна вивчає, головним чином, злочин і покарання. Злочин і покарання - це дві сторони всього кримінального права і законодавства. Саме ці дві кримінально-правові інституції визначають і утворюють зміст, характеристику, особливості, завдання та потребу кримінального законодавства, кримінально-правової охорони, кримінального правосуддя.

Поняття злочину є одним з центральних у кримінальному праві. Всі інші його інститути так чи інакше обертаються довкола нього, розкриваючи зміст окремих елементів, що характеризують його. Тому також важливим є класифікація злочину.

Класифікація в кримінальному законодавстві - це специфічний прийом юридичної техніки, що представляє собою розподіл закріплених правових положень за єдиним критерієм на певні категорії (групи, види), що володіє нормативно-правовим характером і має на меті однакове розуміння і застосування кримінально-правових інститутів і норм.

Без правильної, обґрунтованої класифікації складно забезпечити соціальну цінність закону, іншого правового акту як елементу системи нормативного регулювання, об'єктивність і стійкість його існування, ефективність використання, тому ця тема стала особливо актуальною зараз.

Класифікація дозволяє прослідкувати чи є зв'язок між окремими групами злочинів [1].

Під класифікацією злочинів розуміють поділ їх на групи залежно від того чи іншого критерію.

Можна виділити такі основні види злочинів: за ознаками та видами об'єкта злочину (щонайменше 20 видів за розділами Особливої частини ККУ: злочини проти життя та здоров'я особи, злочини проти власності й ін.); за наявністю чи відсутністю предмета злочину (предметні (ст. 185) та безпредметні (ст. 296); за формами вини (умисні, необережні та злочини з подвійною формою вини); за мотивами вчинення (з корисливих мотивів, хуліганських, з інших особистих мотивів та ін.); за суб'єктом (злочини із загальним суб'єктом і спеціальним); за ступенем тяжкості наслідків та ін.

Однак розвиток кримінального права останнім часом нерозривно пов'язаний із завданням індивідуалізації кримінальної відповідальності і покарання залежно від тяжкості злочину. Кримінальні кодекси багатьох зарубіжних країн класифікують злочини в залежності від їх тяжкості.

Саме така класифікація міститься в ч. 1 ст. 12 КК, в основу якої покладено ступінь його суспільної небезпеки, що виражається в санкціях статей. В Кримінальному кодексі 1960 року не було чітко визначеної системи класифікації злочинів, що створювало певні ускладнення на практиці.

При класифікації злочинів враховуються максимальний вид та розмір покарання, передбачені в кримінально-правових нормах Особливої частини